

FORMING OF COMMUNICATIVE AND SPEECH ABILITIES AMONG JUNIOR SCHOOLCHILDREN WITH SERIOUS SPEECH DISORDERS BY MEANS OF PREPOSITIONAL CONSTRUCTIONS

The problem of communication between children with stuttering - one of the most complicated problems of the theory and practice of special education. Improvement of education for adolescents with speech disorder requires a thorough study of peculiarities of speech development in children who stutter. Efficacy of correctional work is determined by the differentiated approach to the selection of the best practices and priyomov based on the study of the nature of deviations temporitnicheskikh characteristics of speech and individual characteristics of children with stuttering.

Key words: stuttering, corrective work, communicative and verbal skills, speech.

УДК 378. 14

Швець Є. С.

ТРУДНОЩІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ НА ПОЧАТКОВОМУ СТУПЕНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

У статті розглядаються труднощі навчання аудіювання на початковому ступені. Визначено шляхи їх подолання, що сприяють формуванню аудитивних умінь.

Ключові слова: іншомовне мовлення, аудіювання, мовленнєва діяльність, труднощі навчання аудіювання.

Згідно з концепцією 12-річної школи, вивчення іноземної мови розпочинається в усіх загальноосвітніх навчальних закладах з 2-го класу початкової школи. Запровадження раннього навчання іноземної мови зумовлене насамперед економічними та суспільно-політичними факторами.

Одним із важливих видів діяльності в навчанні іноземної мови є аудіювання. Саме на початковому ступені в молодших класах відбувається процес первинного формування аудитивних умінь. Кінцевою метою цього етапу є вміння учня сприймати на слух та розуміти тексти різної тематики, які відповідають його віковим особливостям.

В останні роки підвищується інтерес викладачів, методистів, лінгвістів та психологів до проблеми оволодіння аудіювання в іноземній мові на початковому ступені. Аудитивній діяльності присвятили свої праці В.М. Плахотнік, С.Ю.Ніколаєва, Н.І.Гез, Н.В. Єлукіна, А.І. Смирницький, Є.І. Пассов, Н.К. Склярєнко, Л.М. Фрідман, К. Вейр, С.Х. Донох та ін. Вивчали психологію молодших школярів та зробили значний внесок у методичну науку І.О. Зимня, П. Фоулі, О.О.Леонтєв, Л.М. Фрідман, О.М. Корніяка, Л.С. Виготський, В.І. Гак та інші.

Актуальність теми полягає в необхідності пошуку оптимальних умов навчання англомовного аудіювання в початковій школі. Як свідчить практика навчання, більшість учнів не досягають програмного володіння аудитивними навичками та вміннями, що негативно впливає на якість іншомовного мовлення.

Мета статті: висвітлення питань, пов'язаних з аудіюванням і труднощами, які виникають у процесі навчання аудіювання на початковому ступені навчання.

Початковий етап є найважливішим, тому що саме у цей час навчання в учнів повинні бути сформовані базові вміння аудіювання, які для успішності навчання, варто удосконалювати протягом всього періоду оволодіння аудіюванням. Сформованість аудитивних умінь сприяє ознайомленню з лексичними одиницями та синтаксичними конструкціями.

Аудіювання – це розуміння сприйнятого на слух усного мовлення. З точки зору психофізіології аудіювання трактується як перцептивна розмова, мнемічна діяльність. Перцептивна тому, що здійснюється сприйняття (рецепція) перцепція; розумова – бо пов'язана з основними розумовими операціями: аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстрагуванням, конкретизацією; мнемічна - тому, що відбувається виділення й засвоєння інформативних ознак мовних і мовленнєвих одиниць, реформування образу і впізнання як результат зіставлення з еталоном, який зберігається в пам'яті.

Визначними рисами аудіювання як виду мовленнєвої діяльності в методиці навчання англійської мови вважають такі:

1. За характером мовленнєвого спілкування аудіювання відносять до видів мовленнєвої діяльності, що реалізують усне безпосереднє спілкування, і через це протистоять читанню й писемному мовленню, які реалізують спілкування опосередковане письмом.
2. За своєю роллю в праці спілкування аудіювання є реактивним видом мовленнєвої діяльності.
3. За спрямованістю на прийом і видачу мовленнєвої інформації аудіювання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності.
4. Основою внутрішнього механізму аудіювання є такі психічні процеси як сприйняття на слух, увага, розпізнавання та зіставлення мовних засобів, їх ідентифікація, осмислення, узагальнення, утримання в пам'яті умовивід, тобто відтворення чужої думки та адекватна на неї реакція. Отже предметом аудіювання є чужа думка, яка закодована в аудіо тексті і яку належить розпізнати.
5. Продуктом аудіювання є умовивід, результатом розуміння сприйнятого смислового змісту і власна мовленнєва поведінка.

Під час роботи з аудитивним текстом можливе виникнення мовних труднощів. Ці труднощі є об'єктивними, зумовленими характером мовних засобів і структурно-композиційними характеристиками аудіотекстів:

- граматичні труднощі, пов'язані із синтаксисом та морфологією,
- лексичні, що виникають у разі кількісного збільшення словникового матеріалу та його різноманітності та фонетичні труднощі, що пов'язані з інтонацією, логічним наголосом і темпом мовлення.

Крім цього, виділяють труднощі, пов'язані з умовами сприйняття інформації. Вони пов'язані з темпом повідомлення, кількістю пред'явлень тексту, тривалістю звучання, джерелом пред'явлення аудіотексту, наявністю невідомих слів.

За словами С.Ю. Ніколаєвої, у багатьох випадках успішність аудіювання залежить від самого учня (від рівня розвитку у нього мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності уваги, інтересу і т.п.), його індивідуально-психологічних особливостей; від мовленнєвих особливостей тексту та його відповідності мовленнєвому досвіду і знанням учнів, а також від умов сприйняття тексту [6, с.123].

Під час вибору методів навчання аудіювання, для запобігання труднощів, враховуються вікові та психологічні особливості школярів. Перевага віддається ігровій діяльності, тому що гра створює особливі стосунки довірливості між учителем і учнем, дозволяє подати матеріал у цікавій формі, дає можливість учневі виявити свої здібності та особистісні якості [2].

Безпосередня робота з аудіотекстами має такі цілі: повне розуміння змісту висловлювання; розуміння головної думки висловлювання; розуміння детальної інформації тексту.

Визначення цілей навчання аудіювання на початковому ступені залежить від двох факторів:

- 1) суспільних запитів відносно розв'язання комунікативних завдань у професійній діяльності, а також у зв'язку з внеском предмета у формування особистості;
- 2) можливості розвитку названого уміння в межах передумов, які маємо (загальної кількості годин, вікової сходинки і т.ін.)

Процес навчання аудіювання складається з декількох етапів. На підготовчому етапі вчитель виготовляє ілюстрації до підбраного тексту та готує учнів до сприймання цього тексту, використовуючи підготовчі вправи, які спрямовані на розуміння учнем основного смислового змісту на рівні речення та смислового уривку, які спрямовані на подолання фонетичного аудіювання та розвитку необхідних для аудіювання мовленнєвих механізмів (ймовірного прогнозування, уваги, аудитивної пам'яті, осмислення тощо). На етапі безпосередньої роботи над текстом та перевірки його розуміння учнями використовуються вправи для розуміння й диференціації звукової форми слова, для семантизації продуктивних і складових слів, вправи для семантизації елементів у синтагмі, для розуміння речень, вправи для розуміння синтаксичних функцій мовних елементів, для тренування оперативної пам'яті, вправи для завершення висловлювань, вправи для ущільнення інформації [7].

Ефективним засобом групової форми контролю розуміння аудіотексту є тестування, яке сприяє об'єктивності оцінювання набутих учнем умінь та точності розуміння учнем аудіотексту.

Отже, у процесі навчання аудіювання учні обов'язково зіштовхуються з труднощами різного характеру. Наявність цих труднощів є, з одного боку, тією проблемою, вирішення якої призводить до формування навичок аудіювання та розвитку учнів, з іншого боку, вони не повинні перешкоджати навчальному процесу. Тому необхідно вживати певних заходів для їх подолання учнями.

Слід зазначити, що метою навчання в цілому, а тому й кожного окремого завдання, є розвиток особистості учня. Про це необхідно пам'ятати і в процесі розвитку умінь аудіювання, адже учень має точно знати, з якою метою він слухає певне повідомлення, а також, що нового та корисного він зможе взяти з почутого. Треба також стимулювати учнів використовувати отриману інформацію у власному досвіді. Тому аудіювання повинно органічно відповідати структурі уроку, а з цього виду роботи мають впливати інші – з інтерпретації та трансформації отриманої інформації, що потребують від учнів додаткових зусиль та творчого підходу [5].

Тексти для навчання аудіювання треба відбирати або методично розробляти таким чином, щоб вони допомагали здійсненню виховних завдань, мали для учнів важливу інформацію і пробуджували інтерес до себе.

Працюючи над аудіюванням, можна використати такі прийоми, як: навчання сприйняття окремих звуків, складів, слів, словосполучень, навчання сприйняття окремих речень, невеликих текстів (4-5 фраз); навчання сприйняття текстів частинами; навчання сприйняття всього тексту; навчання сприйняття тексту на основі різноманітних допоміжних засобів (діафільм, відеофільм, кінофрагмент).

Таким чином, аудіювання як вид мовленнєвої діяльності відіграє велику роль на початковому етапі у досягненні практичних, розвивальних, навчальних і виховних цілей і служить ефективним засобом навчання англійської мови в початковій школі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Психология обучения иностранным языкам в школе / Зимняя И.А.. – М.: Просвещение, 1991. – 126с.
2. Методика преподавания иностранных языков / Ляховицкий М.В. -М.: Высшая школа., 1981. – 159с.
3. Метьолкіна О.Б Індивідуалізоване навчання аудіювання першокласників та шляхи його здійснення // Іноземні мови. – 1997. - №1. – С.3-63.
4. Коригуючі та стимулюючі вправи для навчання аудіювання першокласників / Метьолкіна О.Б. // Іноземні мови. – 1995. – №2. – С.55.
5. Методика вивчення рівня розвитку аудитивних механізмів та вправи для їх формування у процесі навчання іншомовного аудіювання першокласників / Метьолкіна О.Б. // Іноземні мови. – 1995. – № 3-4. – С.85.
6. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник/ Ніколаєва С.Ю- К.:Ленвіт, 1999. – 320 с.

7. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе: Пособие для учителя / Рогова Г.В., Верещагина И.Н.. - М.: Просвещение, 1998. – 224с.
8. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих вмінь та навичок Складенко Н.К.// Іноземні мови. – 1999. – №3. – С.3-7.
9. Програмні вимоги до рівня володіння аудитивними навичками у молодших школярів / Тітова В.М. // Іноземні мови. – 1999. – №4. – С.11- 13.

Швец Е.С.

*ТРУДНОСТИ ОБУЧЕНИЯ АУДИРОВАНИЯ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ
И ПУТИ ИХ ПРЕОДОЛЕНИЯ*

В статье рассматриваются трудности, возникающие при обучении аудирования на начальном этапе. Определены пути их решения, которые способствуют формированию умений аудирования.

Ключевые слова: иноязычная речь, аудирование, речевая деятельность, трудности обучения аудирования.

Shvets E.S.

*DIFFICULTIES OF LISTENING COMPREHENSION LEARNING ON THE LOW LEVEL AND
THE WAYS OF THEIR OVERCOMING*

The article deals with the difficulties at the beginning of teaching listening comprehension. The ways to overcome them are defined which help to form listening comprehension skills.

Key words: foreign language speech, listening comprehension, speech activity, difficulties of listening comprehension learning.